

A MUNDÉR BECSÜLETE KÖTELEZ

Megdöbbenve olvastam Hegedűs Andrásné írását – A napköziről – a gyakorló nevelő szemével (a Módszertani Közlemények 3. számának Szemle rovatában). A mundér becsülete kötelez, hogy én is tollat ragadjak a napközi védelmében.

26 éve dolgozom a pedagóguspályán. Ebből mint szakos tanár 16 évig tanítottam, majd 4 évig tanulmányi felügyelőként segítettem a legnehezebb időkben a közoktatást. Helyettesítettem a közművelődési felügyelőt, óvodai felügyeletet is elláttam. Bőséges tapasztalatra tettem szert, célom volt, hogy szolgáljak becsülettel egy ügyet – melynek megszallottja lettem.

Családi körülményeim úgy alakultak, hogy tovább mint 4 év nem tudtam vállalni a Hivatalt – meg a vezetés alappondolatával sem tudtam egyetérteni –, miszerint „kapnak a pedagógusok elég anyagiakat” ... Így önkéntes elhatározásból iskolához mentem ismét tanítani.

6. éve dolgozom napköziben teljes „műszakban”, délután (11.40-től 17 óráig), délelőtt viszont a szaktárgyam két osztályban, hogy a gyakorlatból ne jöjjenek ki (témakompenzációt, új tanítási módokat alkalmazok, csak hátrányos és veszélyeztetett tanulókkal, nem tagozatos osztályban; a létszám 33–35 fő).

Napköziben a 6 év alatt kötelező jellegű volt a 40 tanuló, az idén 35 tanulóra csökkent ez a szám, a demográfiai csökkenés miatt (2.-os, 3.-os tanulók alkotják a csoportot).

Tehát az egésznapos nevelést alkalmazom, noha jómagam is kénszerű megoldásnak tartom. Kicsi korban (6–12 évesig) mindkét szülő munkája miatt a gyerek helye természetesen a napközi, az iskola.

Mivel is telnek napjaink? Természetesen napi egy-másfél órai tanulással. Erről egy másik dolgozatban kívánok írni, mivel önálló egészet alkotó téma.

Szabad időben tevékenykedünk! Ez alkotásokból áll: tárgyak készítése papírból, anyagokból, levelek írásából, bábuk, kitömött állatok, rajzok, gyűjtemények készítéséből (tantervi technikai, környezetismeret-anyag figyelembevételével), rejtvények megfejtéséből, gyűjtőmunkából, kísérletezésekben (anyagok milyensége, íze, szaga, színe bekötött szemmel stb., oldódás, kölcsönhatások). A Kisdobos, Pajtás, Élet és Tudomány, Nyitnikék feladványait megoldjuk ... Nyertünk is már sok díjat! A Rádió is meglátogatta a csoportot.

Célunk: Többet, újat létrehozni! Értéket teremteni ... Többféle megoldás, ötlet, gyorsaság a fő szempont.

A tanuló saját alkotása ha egy új dolog elkészül. Élvezik a maszatolást, ábrázolást; séráinkon

agyagot gyűjtünk a munkához, az útszéli árkokban, csatornaparton. Mesefigurákat mintáznak. Babaruhát, terítőt, ízléses hímzéseket készítenek. Közben a rádióból, magnetofonról, tv-ből zenét hallgatunk. Szavak nélkül is tanuljuk egymást kreatívan észlelni. Társas kapcsolat alakul ki a fiúk és lányok között, viccek is elhangzanak, nevetünk, a humorérzékük is fejlődik, táncolunk is, játszunk is. Szorongásuk így feloldódik, jobban megismerik egymást. Bizalommal viselkednek egymás iránt. Aki ügyetlenebb, nem nézik le, nem becslük le. Aki ügyes, elismerik. Emberi kapcsolataik jól alakulnak. Szépérzékük, alkotó fantáziájuk fejlődik.

Kiállítják a megtervezett munkadarabokat, házakat, az iskola modelljét, papírsárkányt, papír- és famadarakat, színes forgókat, fotókat, tablót, gyűjteményeket (bélyeg). Gyönyörködnek bennük. Beszélünk az igazi értékekről, a gicsect elítéljük, ami nem szép, őszintén megmondjuk. Csoporttermünk, folyosónk virágos. Régi népi használati tárgyakat is gyűjtünk. Van sok vasalónk, sarlónk, löszerszámunk, darálónk, nagyanyáink bögréi, köcsögei számunkra értékek. Vadvirágokat gyűjtünk, koszorút, csokrot kötünk virágból. Jelvényünk is van, saját tervezésű. Faliújságunk mindig változatos. Gyakoroljuk a sebellátást, kötözést is.

Voltunk író-olvasó találkozókn. Mescirő és -mondó pályázaton Kóka Rozália is ellátogatott hozzánk. Rendszeresen látogatjuk a gyermekkönyvtárat, iskolai könyvtárat, filmesek, bábosok megyei találkozóját.

Múzeumban a kunok életét tanulmányozzuk. Régészkedünk. Sokat olvassunk Mátyás királyról (kincseiről, palotájáról, igazságosságáról ...), de másról is. Most éppen a Kis herceget olvassuk és játszuk el. Nagyszerű volt a Király pantallója című mesedarabunk is. Volt, hogy kisállatot is neveltünk (teknőst, kinsnyulat). Így a pályorientálás sem lesz nehéz, úgy gondoljuk. Sétáinokon az utcákat, tereket, nevezetesebb régi és új épületeket, szobrokat ismerjük meg.

Ellátogatunk a város üzemibe, néhány szülő munkahelyét is felkerestük. Beszélgettünk velük, interjú készítettünk – régi mesterségeket felkutatunk (mérlegkészítő, kovács, kádár, szijgyártó). A Népművészeti Ifjú Mestere műhelyében is dolgoztunk. Kutattunk a táltos, a lócsiszár, a kötélgyártó, kerékgyártó, tímár, molnár stb. mesterségek lényegét.

Nagy élmény volt Kiss István, Varga Imre, Útó Endre szobrainak megtekintése. Beszélgetés a képzőművészekkel. Jelenleg városunk növényeit, történetét derítjük fel. Úttörő-történeti kiállításra szüleink nyakkendőjét, jelvényeit, fotóit gyűjtöttük. A tanulók maguk találják ki, hogy

mikor, mivel foglalkozunk, hova sétáljunk. (Ját-szótérre, művelődési házba.) Sokszor voltunk mo-ziban, kevésszer színházban. (Sokba kerül a jegy!) A tanév végére sok fonalunk maradt, egy zsák csutkánk, makkok, kukorica-, búzaszemek. Jó lesz jövőre! Mindennap máshogy telik, és ép-pen ez a jó. Tanítás után versenyeznek a gyere-kek, ki ér oda előbb a napközibe.

Az „egésznapos üldögélésből” így lesz egész-napos tevékenykedés.

A csoportban nem bukkott meg senki. Szín-jeles 3 tanuló, sportoló 8 tanuló, kisdobos-olim-piát nyert 2 tanuló. 3 tanuló tanul angol nyelvet, 1 tanuló jár számítástechnikára. Az elmúlt tanév-ben képesítési nélküli nevelő vitte a csoportot, akitől megtanultak játszani boldogan, kulturálisan érkezni, köszönni, szeretni a szépet. Sok ember-mintából, modellből tudnak válogatni a gyere-kek; így lesznek nyitottak az emberi kapcsolatok-ra, érzékenyek a tudás befogadására.

Nálunk így valósul meg a tanulói tevékenyked-tetés, a nevelőiskola.

Az iskolához pénz is kell, de legalább annyi szív és ész is!

DR. KÖVECS GYULÁNE

Kiskunbálas

RÁK VIRÁGKOSZORÚVAL

(Egy történettudományi kézikönyvről)

Nem tudom, szándékosan választották-e a kö-tet tervezői borítóképül a Szirmay-család címerét, de a dölt pajzs kék mezőjében felegyenesedő, ol-lóiban virágkoszorút tartó vörös ráknak szimbó-lumértéke van. A magyar kultúrhistoriában volt ugyanis egy olyan korszak, amikor középkorunk búvárlását nem tartották teljesen szalonképes cse-lekedetnek. A kutatók feje felett állandóan ott lobogott a nacionalizmus vádjának Damoklész-kardja, s a rosszul értelmezett osztályharcos alap-állás következtében szinte csak a hazai antifeu-dális népmozgalmak és nemzeti függetlenségi har-caink terrenauma volt sanda gyanútól be nem ár-nyékoltt vizsgálódási terület. Ez a szemlélet aztán a szakmai utánpótlás nevelésére is rányomta bé-lyegét. Hatása legkiválótképp a történeti segéd-tudományok kutatása és oktatása terén érződött: a hajdani uralkodó osztály múltjával, emlékeivel foglalkozó tudományágak (genealógia, heraldika stb.) majdhogyan nem tabu alá kerültek. A Turul című folyóirat megszüntése (1946) óta e területnek nincs saját közlési fóruma, legfeljebb más, önnön profiljukba vágó cikkekkel is túlterhelte, történeti jellegű periodikákban publikálhattak művelői. A kötelező egyetemi és főiskolai jegyzetek né-hány bekezdésnél többet nem szántak az efféle tudnivaló ismertetésére. Aki mégis rászánta ma-gát, hogy behatóbban foglalkozzék, ismerkedjék a tudomány ezen területeivel, kénytelen volt régi fóliánsoknak (Knauz, Hajnal stb. művei) utána-járni, a Hóman Bálint szerkesztette „A magyar

történettudomány kézikönyve” torzóban maradt sorozatának segéd tudományi köteteit felhajtani, illetve a külföldi szakirodalom hozzáférhető anya-gában tájékozódni.

Manapság ez a korábbi hátrányos (rákkal szim-bolizálható) helyzet szemmel láthatólag változik (jelképe lehetne a virágkoszorú). A Gondolat Ki-adó a történelmünk iránti érdeklődés növekedésé-vel „Gondolat zsebkönyvek” sorozatában több, e témakörbe vágó kötetet jelentetett meg (pl. Háhn István az időszámítási rendszerekről, Kéki Béla az írásokról. Kalmár Péter a papirologiáról, Ber-tényi Iván a címertanról írt). A JATE magyar őstörténeti jegyzetsorozatának (*Bevezetés a ma-gyar őstörténeti kutatásainak forrásaiba*) két kö-tete is tartalmaz segéd tudományi anyagot (III-IV.). Az egyetemi és főiskolai történelemtanítás reformja pedig igen nagy súlyt helyez a segéd-tudományi képzésre. Ennek a folyamatnak egyik, nem lebecsülendő eredménye az a kézikönyv is, amely az ELTE Bölcsészettudományi Kara a Történelem Segéd tudományai Tanszéke gondozá-sában jelent meg, s amely jelen ismertetésünk tár-gyát képezi. (*A történelem segéd tudományai*. Bp. 1986. ELTE BK, 346 p.)

A kötet három és fél száz oldalon összefog-lalja mindazon ismeretanyagot, amellyel minden történéssznek, történelemtanárnak a történelem belső segéd tudományairól, -tudományiból illik tisztában lennie. A *diplomatika* (oklevéltan) tud-nivalóit Érszegi Géza fogalmazta meg, ugyanő írta a *paleográfia* (írásstan) fejezetét is. Az *epi-gráfia* (felirattan) alapjait Kubinyi András tárja elénk, a *kodikológia*ba (könyvtörténetbe) Csapodi Csaba vezeti be az érdeklődőket. A *kronológia* (kortan, az időszámítások tudománya) fejezete Kristó Gyula munkája, az ehhez kapcsolódó *ar-chontológia* (tisztség- és hivatalviselés története) bemutatása Fallenbüchl Zoltán tollából került ki. A *genealógia* (leszármazástan) tudományának leg-fontosabb ismerveit Kállay István foglalja össze. A *heraldika* (címertan) és *szfragisztika* (pecsét-tan) tudományába Bertényi Iván avatja be az ol-vasót, a heraldikából elkülönült *insigniológia* (jel-és jelvénytán), *vexillológia* (zászlók, lobogók tu-dománya), *falerisztika* (kitüntetéstan) bemutatá-sára pedig Fandula Attila vállalkozott. A *numiz-matika* (éremtan) és *pénztörténet* Gedai István, Biróné Sey Katalin és B. Nanási Éva munkája. A *papirologia* (papírtan) és *metrológia* (a mérté-kek tudománya) fejezeteket Bogdán István írta. A *történeti földrajz* alapjait Kristó Gyula, a *tör-téneti éghajlattan*ét pedig Draskóczy István fog-lalta össze. A *történeti névtan* egyik ágát képező *belynévtan*ből Kristó Gyula, a másik ágat alkotó *személynévtan*ből Bodonyi Ilona adja elő a leg-fontosabb tudnivalókat, a *történeti ikonográfia* fejezetét pedig Czennerné Wilhelmb Gizella fo-galmazta meg. A kötetet Kállay István szerkesz-tette.

A mű szakmai méltatása természetesen nem le-het egy szűk terjedelmi korlátok közé szorított re-